
Jiří Vysloužil:
Karel Husa: skladatel
mezi Evropou a Amerikou

Viktor Hruška

Jiří Vysloužil: **Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou**

Praha, Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze 2011, 187 stran,
ISBN 978-80-7331-210-7

K největším dosud nesplaceným dluhům české hudební vědy patří velmi nedostatečné zdokumentování vývoje naší hudby po druhé světové válce. Zajisté je na vině zejména politický vývoj, nicméně tento argument čím dál více ztrácí svůj zvuk. Dnes, tedy bezmála čtvrt století po pádu totality, stále existuje až příliš mnoho osobností, které na své plné docenění ve formě zralé muzikologické práce stále čekají. V tomto světě nelze než s nadšením vítat monografii Jiřího Vysloužila *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou*.

Její text velmi dobře plní svůj primární úkol, totiž informovat a popularizovat. Účelně tak zabraňuje rozmáhání další z ostud, totiž skutečnosti, že se k informacím o českých skladatelích musíme až nepříjemně často obracet do cizojazyčné vědecké produkce.

Osa výkladu se pochopitelně dost dobře nemůže držet standardního modelu „Skladatel: život a dílo“. V tomto duchu jsou traktovány první kapitoly (*Neuvěřitelné putování za hudbou, Ve skladbě žákem Jaroslava Řídkého, Z Paříže do ostatní Evropy, V Americe, Hledání nové hudební identity, Umělec a politická rozhodnutí a Skladatel mezi Evropou a Amerikou*), a pak autor opouští chronologickou linii Husova životního příběhu, aby se nadále orientoval spíše podle jednotlivých žánrových okruhů jeho tvorby.

Je škoda, že se Jiří Vysloužil přece jen o něco více nevěnoval Husově mládí před nacistickou okupací. Toto období sice není přímo spjato se skladatelovým profesionálním hudebním školením, ale s přibývajícím časem právě prameny o dětství a rozhodování dospívajícího člověka vysychají nejrychleji a mělo by proto smysl dát jim více prostoru – některé odstavce úvodních partií knihy jsou velmi stroze stručné. Stejně tak by širší zmínku možná zasluhovala Husova dirigentská kariéra. Ta pochopitelně není zamčena, ale vedle samozřejmých obsáhlých pasáží o Husově skladatelském vývoji by bylo zajímavé dozvědět se více o jeho dirigentském vkusu, repertoáru a celkovém stylu.

Tyto dva body ovšem není třeba chápat jako výtky, spíše jako naznačení směru další žádoucí práce. Jeden podstatný aspekt ovšem ve Vysloužilově husovské monografii citelně schází. Přísně vzato totiž nejde o vědeckou práci. Chybí citace a další typy odkazů, v celém textu zcela absentuje poznámkový aparát. Přitom nelze pominout, že Vysloužil zcela profesionálně vychází z reprezentativního výběru dosavadní literatury (Mark A. Radice, Byron Adams, z Čechů Jaromír Havlík a další, například Vysloužil sám), autoři jsou však pouze zmíněni v textu, odkaz na jejich práci zhusta chybí, o konkrétním umístění citovaného nebo parafrázovaného už vůbec nemluvě. Z některých partií tedy naprosto nelze poznat, zda na nás promlouvá Jiří Vysloužil nebo například Mark A. Radice. Čtenář z řad odborné veřejnosti je tak vržen mezi dvoji oheň. Na jedné straně je zde autorovo renomé a okolnost, že se Husovou osobností

zabývá dlouhodobě, na druhé ovšem velké množství de facto nepodpřenesých výroků, které by se odborník i přes důvěru k autorovi patrně zdráhal citovat pro jejich nejasný původ.

S tímto problémem úzce souvisí další bolestivé místo, kterým je terminologie. Ta se mezi Čechy a Spojenými státy liší v mnoha důležitých aspektech a opět: nelze plně rozeznat, co vše a do jaké míry Vysloužil upravit tak, aby to vyhovovalo našemu odbornému jazyku. Navíc i v češtině není jeho vyjadřování po odborné stránce bez problémů. Například pod kategorií „hudební forma“ spadá v jeho monografii vše od záležitostí tektoniky až po žánrové určení.

Další opakující se problém je označení „sónický“ a odvozené pojmy „sónika“, „sóničnost“ apod. Tento pokus o navázání na Helfertovu hudebně imanentní periodizaci se příliš neujal pro svou nejasnost. Řešit v rozbořech skladeb, čím je dána jejich „sónika“ není snad chybné, ale poněkud nešťastné. Terminus je neostřý, příliš mnohoznačný a sám Vysloužil ho pro potřeby své monografie nijak nevymezuje.

Zřejmě však docházelo i k opačným vlivům, tj. k přelití cizojazyčných termínů v jiném významu do češtiny, jak o tom svědčí například věta: „*Honegger stylově stavěl na německé protestantské větvi neoklasicismu, jehož priority připsal Maxi Regerovi a Stravinskému.*“¹ Regerův typ pozdního romantismu nebyl u nás jako neoklasicismus označován (na rozdíl například od německé literatury). V dílech Husova „honeggerovského období“ ostatně Vysloužil snad

¹ Vysloužil, J. *Karel Husa*, s. 19.

až příliš akcentuje inspiraci folklórem právě na úkor neoklasicistních tendencí.

Problémy naznačené v posledních odstavcích by byly velmi jednoduše setřeny zařazením odborného úvodu, ve kterém bude terminologie vysvětlena a předeštěn stav bádání. Namísto toho začíná celá knížka předmluvou z pera Jiřího Hlaváče, který

se tohoto úkolu zhostil s řečnickou brilancí jemu vlastní, která nicméně do odborné práce nepatří.

Celkově lze uzavřít s tím, že monografie *Karel Husa: skladatel mezi Evropou a Amerikou* je jako popularizační spis velmi přínosná, nejde ovšem o vědecký text.